

VERDWIJNEN VERTROUWDE DORPSBEELDEN ?

Haaltert is waarschijnlijk één van de weinige gemeenten die mag praten gaan op twee stations, nl. station Haaltert-Terjoden en station Haaltert-Ede. Zullen deze beide 19de eeuwse panden verdwijnen onder de slopershamer en zullen ze plaats maken voor meer moderne infrastructuur? Als dit gebeurt verdwijnt weer een stukje geschiedenis. (1)

Het is haast niet te geloven, doch de twee stations verwerken zo'n 7.500 pendelaars per week.

Dat Haaltert een tweede station kreeg kwam niet zo maar. Het heeft heel wat inzet gevraagd.

Bij de bouw van de spoorlijn Zottegem-Denderleeuw kwam er spoedig een "halt" te Haaltert. Op 7 mei 1867 werd de eerste steen gelegd voor het stationsgebouw en op 14 november 1868 kon de plaatselijke fanfare "De Jonge Kunstminnaars" het Volkslied aanheffen toen de trein voor de 1ste maal stopte.

De veiligheid van de reizigers was eertijds een nijpend probleem. Een krant (2) geeft relaas van een spoorwegramp te Haaltert, de 7de maal in dat jaar ! Wij willen U de proza niet onthouden.

"Spoorwegramp te Haaltert.

Alle zaterdagen, ten 5 ure 38 minuten, vertrekt uit Sottegem een buitengewone trein welken 't Herzele, Burst en Haaltert, 't volk opneemt, voor de markt te Aalst.

Die trein moet 't Haaltert zijn ten 6 ure 2 min. en zaterdag 11. was het een dik kwartier later als hij daar toekwam.

De buitenlieden die op de steenweg waren, hoorden den locomotief buitengewoon schuifelen ; de machinist had in de verte den trein uit Denderleeuw gezien en spande al zijne krachten in om stil te blijven, maar 't was te laat ; eene ramp, de 7ste van dees jaar, ging daar plaats grijpen.

De trein liep de statie voorbij ; ongeveer 100 m. van daar botste hij op den trein van Denderleeuw naar Sottegem. Men hoorde een hevig geschok, een geritsel van ijzer, een noodgeschrei, 't omvallen en breken van wagons ; 't was pikdonker ; de statiebedienden kwamen met nog ander volk toegelopen ; gekerm, gehuil, gesmeek, weergalmden met de bevelen van de overste ; men

beleefde daar de schrikkelijke oogenblikken tusschen een ramp en de kennis van den toestand. Weldra was er meer spoorwegvolk ; de menigte werd buiten de statie gedaan, om met meer orde te kunnen werken, misschien ook om den schrik niet te vermeederen.

Die voortkon, spoedde zich naar Aalst, alwaar die schrikkelijke tijding aanstonds werd verspreid en de grootsten ophoop en schrik veroorzaakten. Men sprak van talrijke gekwetsten, van menschen die half gebroken te Haaltert lagen ; van anderen die naar Aalst waren komen gelopen, om er de hulp en docteur op te zoeken.

Dienzelfden dag en nadien is er een groote menigte de plaats der ramp gaan bezichtigen.

Men zegt dat er 'ne landbouwer van Aaigem ook ievens te bed ligt van zyne kwetsuren ; verders hebben een 20-tal reizigers meer of min kneuzingen bekomen."

De pendelaars van Ede, Nieuwerkerken en Mere zullen de politiekers en verantwoordelijke instanties onder druk gezet hebben om een stop te bekomen in Ede. Zij haalden hun slag thuis en De Denderbode bericht (3) :

"Morgen Zondag 30 September zal de nieuwe statie Haaltert ten Eede, plechtig ingehuldigd worden.

De gemeentebesturen van Haaltert en Nieuwerkerken zullen zich in de namiddag naar Burst begeven, alwaar zij zullen plaats nemen in den trein aldaar vertrekkende om 4u45 min. Deze trein zal bij uitzondering stoppen te Haaltert ten Eede en bij het afstappen der gemeente-overheden zullen de Muziekkorpsen van Haaltert en Nieuwerkerken het nationaal lied "De Brabançonne" aanheffen. Daarna zullen beide gemeentebesturen afscheid nemen om zich in fakkeltocht naar hunne wederzijdse gemeenten te begeven. De nieuwe statie zal prachtig versierd en des avonds toverachtig verlicht wezen.

Te rekenen van 's anderedaags 1 October zal deze Statie voor den openbaren dienst geopend worden. Deze nieuwe Statie hebben de inwoners van Haaltert en Nieuwerkerken te danken aan onze achtbare Senateurs en Volksvertegenwoordigers."

Nu de halte er was, werden alle inspanningen gebundeld en werd er geijverd voor een infrastructuur. Wij waren in volle strijd voor de waardering van de arbeid en de arbeiders. Het Daensisme had vaste voet in onze streek en het was dan ook Pastoor Daens en zijn broer Pieter die het opnamen voor hun streekgenoten.

In 1908 richtten zij een parlementaire vraag tot de minister van verkeerswezen.(4)

"Weet de heer Minister hoe het gestaan en gelegen is met de Statie Haaltert-Ede ? Bloedige botsingen zijn er te vrezen. Uit de Statie vertrekken elke morgen van 4 tot 5 ure en vroeger 3 à 400 arbeiders ; komen ze te vroeg, 't is staan schilderen in open lucht, dikwijls koude, wind, storm en regen ; komen ze op 't knipken, de bareel is toe ze moeten er over springen of zien de trein wegrijden ; 's avonds de menigte, haastig om thuis te zijn, moet langs een zeer smalle uitgang zodat er onstuimige wanorde is en gevaarlijke broebeling. Reeds verscheidene dagen moeten de gendarms van Haaltert daar staan. Voor eenige schuilplaats en statie staan daar twee oude versleten wagons, bijna zo lang als een hondenkot. Denkt de heer Minister niet, dat het oprichten van een statiegebouw met betamelijke schuilplaatsen daar allerdringend noodig is ?"

De tussenkomst van Daens werd gevolgd door de politiekers van andere partijen en ook de Haaltertse katholieke Senator De Sadeleer eiste een dringende oplossing voor de onwaardige toestand. Ook zijn verzoek werd ingewilligd want de Vrije Wekker bericht (5) :

"Op het dringend verzoek van den heer De Sadeleer heeft de heer Helleputte eenen hoogen ambtenaar naar de Halte Eede gezonden, om er een onderzoek ter plaats te doen. Daaruit is gebleken dat de instellingen der halte zeer onvoldoende zijn voor de talrijke reizigers die er dagelijks den trein nemen of er afstappen. Ten gevolge van dit onderzoek zal er onmiddellijk een nieuwe in- en uitgang gemaakt worden. Ook is men volop bezig aan het plan eener nieuwe statie."

Station Eede (± 1910)

Reeds op 11 september 1908 komt een Sectieoverste, de Hr Alfred Capelle, in opdracht van "l'administration des chemins de fer de l'etat" met onteigeningsplannen naar Ede om ze voor te leggen aan de aangelanden. (6)

Voor de bouw van het stationsgebouw werden een aantal percelen onteigend o.a. van :

Van Steenberge Alois, landbouwer, kweker te Haaltert

De Gendt Victorine, eigenaarster te Haaltert

Hoebeeck Camiel, bijzondere erfgenaam van De Pauw Frans, kweker te Haaltert

Van Impe Désiré, eigenaar te Haaltert

Scheerlinck-De Bom Alfons, kweker te Haaltert

Scheerlinck-De Smet Jozef, kweker te Haaltert

Van Wassenhove Clemence, wed. De Swaef Jozef, kweker te Heldergerm

De Mulder Désiré, eigenaar te Nijvel

Matthijs Mathilde, wed. De Sadeleer Romain, Frederic en Kinderen, kwekers te Haaltert

Van Boven-Van den Brulle Camille, kweker te Haaltert

Van Vaerenbergh Melancie, wed. Bleys Guillaume, kweker te Haaltert

Hoebeeck Ferdinand, kweker te Haaltert

Gravin de Rudder de te Lokeren Zoé Maria Colette Ghislaine, douaririére van Graaf Cornet d'Elzins-du-Chenoy, Louis Charles wonende te Parijs en te Brussel, Wolstraat 3

De Bom Marie, echtgenote Scheerlinck Pieter Jozef, kweker te Haaltert

Van Impe-Langendriesch Nicodemos, dierenkoopman te Nieuwerkerken

Van der kelen-De Trogh Philippe, eigenaar te Laken, Marie Christinastraat 168

Hoebeeck Désiré, kweker te Haaltert

Meganck Jeanne, kweker te Haaltert

Hoebeek Julienne, echtgenote Van Overwaele Hypoliet, piosser bij de spoorwegen te Haaltert

en Ottoy Eduard en Dominique, klompenmakers te Haaltert.

Omgeving van de halt - links herberg «By Tamboer»

Enkele maanden later werd aangevangen met de bouw van een tweede Haaltert station.

Weinige tijd nadien gebeurde er reeds (of opnieuw) een ongeval met dodelijke afloop.

"Zondag was de genaamde Eduard De Smet van Nieuwerkerken, van Brussel, waar hij in de steenbakkerij werkte, afgekomen om te kiezen. Toen hij 's avonds in de statie van Haaltert-Eede wilde den trein van 8ull nemen om te vertrekken, werd hij door de lokomotief omvergeworpen. De ongelukkige werd bewusteloos opgenomen. Hij was verscheidene ribben ingedrukt en moest in bedenkelijken toestand naar huis gebracht worden. Dinsdag morgend is de man overleden zonder tot het bewustzijn teruggekeerd te zijn. E. De Smet, eerste slachtoffer in station Eede door onachtzaamheid, liet vrouw en verschillende kinderen achter." (7)

Willy De Loose.

-
- (1) Het Nieuwsblad, 4 oktober 1991
  - (2) De Werkman, 16 januari 1880
  - (3) De Denderbode, 30 september 1894
  - (4) Het Land van Aalst, 5 april 1908
  - (5) De Vrije werker, 12 april 1908
  - (6) Procés-verbal d'abornement - Chemin de fer de l'état, Groupe de Gand - 2x Section
  - (7) De Volksstem, 19 oktober 1911

Met dank aan Mevrouw Julia Raes-Van Overwaele en aan Julien De Vuyst voor de ontvangen gegevens.

DE TITANIC VERGING

80 JAAR GELEDEN

DENDERHOUTEM WERD ZWAAR GETROFFEN BIJ DIE RAMP.

Het "Laatste Nieuws" brengt ter gelegenheid van de "Dag van de Krant", een speciaal nummer aan zijn lezers op 29 april 1992.

Er komen tal van frontpagina's in voor uit verschillende perioden van het 104-jarig bestaan van de krant.

Op de tweede blz. vindt men een overdruk van donderdag 18 april 1912, waarin de krant bloklettert :

"DE GROOTSTE SCHEEPSRAMP ALLER TIJDEN : DE RAMP VAN DE TITANIC. MEER DAN VEERTIENHONDERD PERSONEN VERDRONKEN."

Dit artikel licht ons goed in over de beangstigende stemming die toen in Denderhoutem heerste. Het luidt als volgt :

"De angst te Denderhoutem-bij-Ninove.

(Van onze correspondent te Aalst).

Men weet dat van de twintig Belgen welke aan boord van de Titanic waren op het oogenblik der aanvaring, er TIEN zijn welke Denderhoutem bewonen, eene aanpalende gemeente van Ninove. Onnoodig te zeggen welke verslagenheid er in de gemeente heerscht, bijzonderlijk daar men nog niet met zekerheid weet wie onder de tien landverhuizers is kunnen gered worden. Het gemeentehuis wordt belegerd door de familieleden der afwezigen om nieuws te komen vragen.

Er is zelfs spraak de jaarlijksche kermis, welke Zondag moet plaats hebben, uit te stellen. Sedert gister wordt er niet meer gewerkt. Alle oogenblikken worden telegrammen verwacht."

In de "VOLKSSTEM" (1) van 17 april 1912 vinden we de namen van 9 Denderhoutem-naren terug die op de Titanic zaten.

-----

(1) Bewaard in het Stadsarchief te Aalst.

Het waren : WITTEVRONGEL Cam. 36 j. ; VAN IMPE Jac., 36 j. ; Rosalie 3 j. en Cath. 10 j. ; DE MULDER Theod. 30 j. ; DE PELSMAEKER Alph. 17 j. ; SCHEERLINCK J. 29 j. ; VAN DE VELDE Jos. 36 j. ; LIEVENS René 24 j. ; "allen uit Denderhautem".

Dezelfde "VOLKSSTEM" bericht op zaterdag 20 april :

"Vrijdag morgen rond 9u30 is in het telegraafbureau van Haaltert een telegram toegekomen uit New-York. Het telegram was aan Mevr. SCHEERLINCK, te Kerkxken - Boekent gericht, en kwam van haar zoon, die ook aan boord van den "Titanic" naar Amerika reisde, om er zich als planter te vestigen. Jean Scheerlinck liet aan zijne moeder weten dat hij goed was, evenals zekeren VAN MULDER van Pollare. Van de andere Belgen van Zwevezele, Ruddervoorde, Denderhautem, enz. zegde Scheerlinck dat er mogelijks nog gered waren, doch dat hij er niet zeker van was.

Later vernamen we nog, dat nog verscheidene andere Belgen ook gered worden." Deze tijding werd in de Kamer verspreid en onze berichtgever vroeg inlichtingen aan den Minister van Buitenlandse Zaken. Deze verklaarde dat hij een telegram had ontvangen van het Belgisch Gezantschap te Londen, waarin gemeld werd dat de volgende personen zich onder de geredden bevonden : de echtgenooten DE MESSEMAEKER van Zwevezele, doch reeds in Amerika verblijvende, verder nog Jules SOP, ook van Zwevezele en Theodoor DE MUNTER van Denderhautem. Men voegde er nog bij dat de lijst onvolledig was. Er zouden dus reeds een tiental Belgen gered zijn.

De "Volksstem" van zondag 21 en maandag 22 april meldt :

"DE OPSCHUDDING TE KERKXKEN.

Onze lezers zullen zich begrijpen, dat te Kerkxken angst en ontroering algemeen zijn. Men heeft er reeds de redding van Scheerlinck vernomen. Er bevonden zich echter nog vijf andere personen aan boord van de Titanic, namelijk Jan VAN IMPE, met zijne vrouw en hun tienjarig dochttertje ; Philemon VAN MELCKEBEKE en Alfons DE PELSMAEKER. Men heeft nog niets over hen vernomen.

De ijsberg waarop de Titanic botste was 30 meter hoog. Het schip vaarde er zijdelings tegen, waardoor heel den wand opengescheurd werd. Het water drong bliksemsnel in alle kabiënen en ook de machienzaal. De ketels ontploften er en de Titanic verdween kort daarna in de diepte."

Dezelfde krant geeft de sfeer weer die te Denderhoutem heerste de eerste dagen na de gebeurtenissen op de oceaan :

"DROEVE TIJDING.

Maandag avond is te Denderhautem de tijding toegekomen dat de genaamde Jozef VAN DE VELDE, in de ramp omgekomen is. Jozef Van de Velde was 36 j.

oud en laat eene weduwe met vier kinderen achter.

Het was nu de derde maal dat hij naar Amerika trok, daar hij de eerste malen om reden van ziekte was moeten terugkeren. Thans had een vriend hem uit Amerika geschreven dat hij eene goede plaats voor hem gevonden had. De arme man aarzelde niet en vertrok opnieuw om voor de zijnen den kost te winnen. Het moest helaas zijn laatste reis zijn."

Dit overlijdensbericht werd in de Denderhoutemse registers van de burgerlijke stand slechts op 18 april 1927 ingeboekt. Dit "officieel" overlijden van vermiste personen treedt eigenlijk maar jaren later in, om juridische redenen. 't Is waarom de overlijdensakte van Van de Velde slechts op 9 januari 1928 geregistreerd werd. Van de andere parochianen die bij de ramp omkwamen vonden wij geen spoor terug.

Als toemaatje volgen nog enkele bijzonderheden over het vaartuig en de aanvaring met de ijsmassa.

Te dien tijde was de Titanic het grootste passagiersschip van de ganse wereld. Het mat 45.000 ton ; de lengte bedroeg 269 m ; de breedte 28 m en de diepgang 31,80 m.

Ondanks de herhaalde vermaningen dat het schip in gevaarlijke drijvende ijsklompen dreigde terecht te komen (de laatste dag alleen seinden zeven andere schepen wat er de Titanic mogelijk te wachten stond) werd dat allemaal hooghartig afgewimpeld en men stoomde in volle snelheid door, tot de crash kwam...

Vanzelfsprekend heeft die verschrikkelijke ramp jarenlang de geesten bezig gehouden. Maar ook dat vervaagde met de tijd geruisloos, tot men in 1985, dank zij uiterst verfijnde moderne technieken, de overblijfselen van het vaartuig terugvond op een diepte van ongeveer 4.000 m.

En toch verdringen andere sensationele berichten uit onze bewogen wereld weerom de herinneringen aan die schokkende gebeurtenissen. Het leven ijlt verder..

Edgard Huylebroek.

P.S. "De Bataafsche Leeuw", Amsterdam, gaf in 1991 een mooi boek uit : "OP HET SPOOR VAN DE TITANIC". De auteurs R.D. Ballard en Rick Archbold (vertaling G. Raven) geven de beschrijving van de zoektocht naar het wrak.

ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS VAN HAALERT (deel VI)

C. De late bronstijd en de ijzertijd.

Bij de systematische veldprospectie van Haalert werd geen enkele artefact gevonden dat met 100 % zekerheid in de hier behandelde periode gedateerd kan worden.

Waarschijnlijk is het zo dat er wel een aantal artefacten, met name silex, in deze periode kunnen gedateerd worden, maar we kunnen niet meer achterhalen of dit wel degelijk zo is. De heer S.J. De Laet spreekt in zijn boek : "Prehistorische culturen in het zuiden der Lage Landen." (1) over het depot van Rijkevorsel. Dit laat uitschijnen dat gepolijste vuurstenen bijlen tot in de late bronstijd voorkomen.

Er werden ook een aantal ceramiëkscherven gevonden, gemaakt in prehistorische techniek. Deze archaeologica maken een kans om tot deze periode te behoren. Enerzijds hebben we dergelijk materiaal aangetroffen binnen een Romeinse concentratie, waardoor we deze ceramiek liever in een hierop volgende periode zouden willen plaatsen. Anderzijds hebben we te maken met losse vondsten en omwille van de vondstomstandigheden en/of de context behandelen we dit materiaal niet in deze periode.

Vondstmeldingen uit de omliggende omgeving :

- Te Lede is een La Tène Ia-nederzetting ontdekt (2).
- Te Mere zijn er bewoningssporen aangetroffen (La Tène I) (3).
- Ook in Meldert werden er sporen gevonden (4).
- In Erpe werd een wandscherf van een geknikte schaal uit de vroege La Tène gevonden (5).
- Verder zijn nog enkele oude vondsten uit Aalst en omgeving bekend door J. Moens, uit het begin van deze eeuw (6).

-----
(1) S.J. De Laet, 1979, Wetteren.

(2) W. De Swaef en J. Bourgeois, 1986.

(3) W. De Swaef, 1987, p. 2-4.

(4) M. Pieters, 1986, p. 90.

(5) K. De Groote, 1989.

(6) J. Moens, 1904, p. 9.

D. De Romeinse periode.

Met deze periode zijn we in de historische tijd beland. We beschikken immers over geschreven bronnen die betrekking hebben op deze streken in het algemeen (7). Als we de situatie binnen ons onderzoeksgebied bekijken, moeten we vaststellen dat over Haaltert, strictu sensu, nog geen geschreven bronnen bestaan. Eigenlijk leeft Haaltert, of beter gezegd deze streek, verder in de "prehistorie" terwijl toch een heel ander occupatiebeeld i.v.m. de prospectie naar voren treedt t.o.v. de voorgaande periodes.

Tijdens ons twee jaar durend onderzoek is er tamelijk veel, en dat in tegenstelling tot wat we eerst dachten, aan Romeins materiaal gevonden (zie bijlage 1.).

In totaal zijn er, naar onze mening, vier grote concentraties met in dit tijds kader relevant materiaal aangetroffen. Daarnaast werden ook een aantal kleinere concentraties vastgesteld (een 3-tal) en een aantal verspreide vondsten die we hebben opgedeeld in drie categorieën :

- (a) losse vondsten die zeker tot deze periode behoren (9 maal).
- (b) vondsten die waarschijnlijk tot deze periode behoren (15 maal).
- (c) tegula- en imbrexfragmenten die gevonden werden buiten de concentraties (6 maal).

ALGEMENE INHOUD VAN DE VERSCHILLENDE CONCENTRATIES :

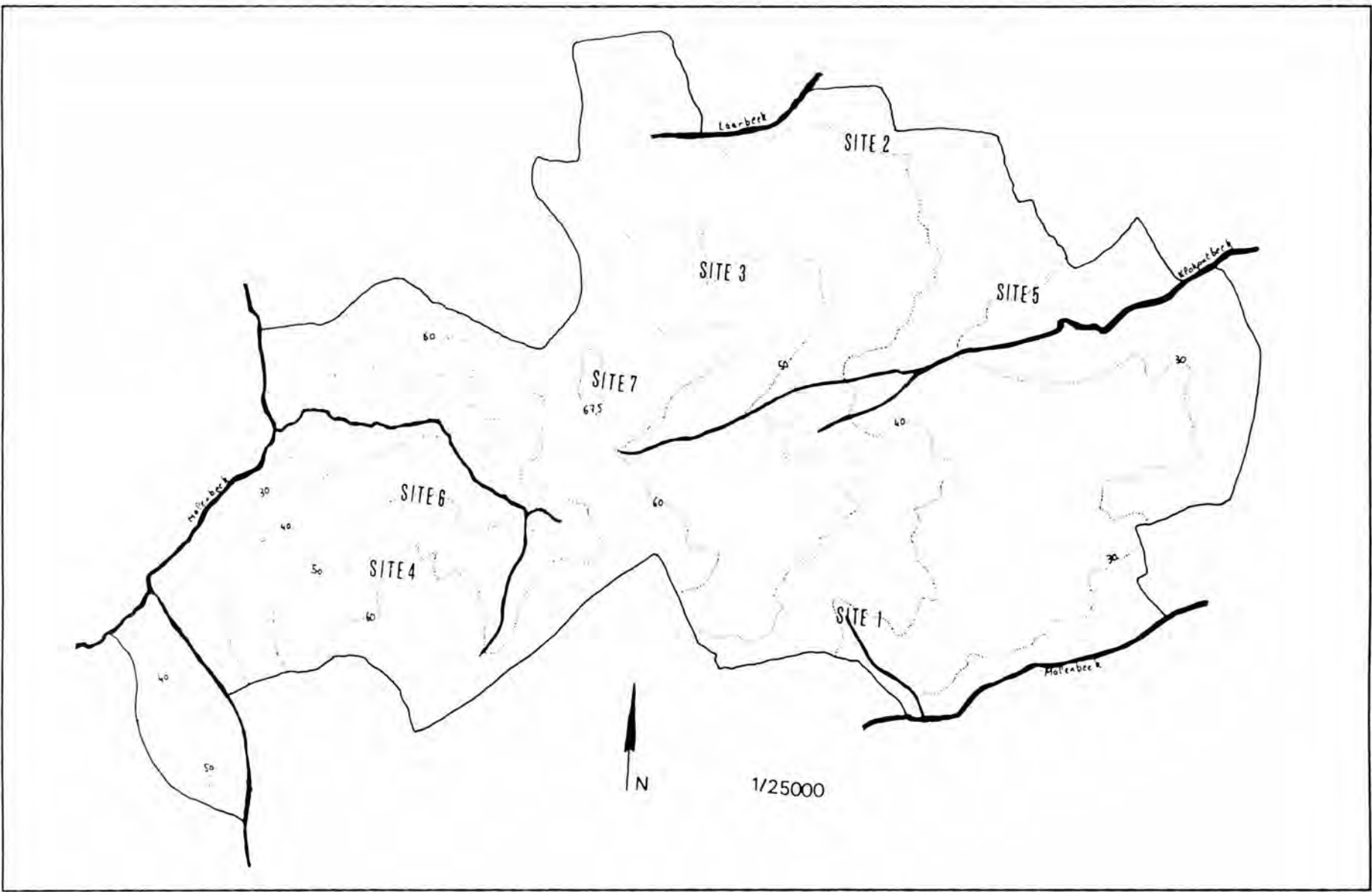
De sites worden besproken volgens belangrijkheid en krijgen elk een Romeins cijfer waardoor het gemakkelijk wordt om de latere gehele bespreking te kunnen volgen.

Wat we opmerken is dat bij de ene grote concentratie (site I) het materiaal gekarakteriseerd wordt door de hoeveelheid en de verscheidenheid ervan. De oppervlakte van deze concentratie bedraagt zowat 3 ha.

De andere vindplaats (site II) neemt een uitgestrekte plaats in beslag en we zijn niet zeker of dit fenomeen niet te wijten is aan de beploeging van de verschillende percelen dan wel door de schade die er aangebracht werd met de aanleg van een spoorweg. Indien bovenstaande fenomenen geen inslag hebben gehad op deze vindplaats dan bedraagt de oppervlakte van deze concentratie, ruw geschat, zo'n 12,5 ha. We moeten evenwel vermelden dat er tussen de echte concentratie en de plaatsen waar er losse vondsten werden aangetroffen (waarschijnlijk behoren ze ook tot de concentratie) een weidencomplex ligt waar geen archaeologica werden aangetroffen.

-----

(7) Julius Caesar, De Bello Gallico.

De twee andere vindplaatsen (sites III en IV) worden ook gekenmerkt door verschillende soorten aardewerk en bouwmateriaal, maar door hun nefaste ligging (beiden werden aangetroffen op kleine akkers die tussen de weiden waren aangebracht, waarop weinig of geen vondsten werden gedaan), is de hoeveelheid materiaal aanzienlijk kleiner.

Tenslotte zijn er nog de kleine concentraties. De hoeveelheid materiaal vermindert sterk ten opzichte van de vorige vindplaatsen.

Bij de eerste kleine vindplaats (site V) zijn er geen weiden in de onmiddellijke omgeving, maar de constitutie van de oppervlakte is waarschijnlijk overhoop gehaald in de Tweede Wereldoorlog : volgens verschillende mondelinge getuigenissen zijn er op deze plaats enkele bommen terechtgekomen die grote kraters veroorzaakten. De microverschillen in het reliëf, na zo'n veertig jaar, zijn in deze landbouwzone nog steeds zichtbaar.

In 1959 werd er door E. De Sutter, bij het graven een een kelder, verspreide tegulae en imbrices aangetroffen. Daarnaast werd op zo'n 1,80 m - 2 m diepte, een "brandrestengraf" ontdekt. Enkel de "bekisting" (nl. d.m.v. tegulae) en een donkerkleurige grond in de "bekisting" werden vastgesteld. Op de akkers en weiden in de buurt (noord- en noordoostwaarts gelegen) werden slechts een weinig Romeins materiaal aangetroffen. De akker die in het westen aan deze halfopen bebouwing grenst, leverde geen materiaal op. Volgens mondeling getuigenis weten we dat daar in de Tweede Wereldoorlog verscheidene bommen terecht zijn gekomen.

Bij de tweede kleine concentratie (site VI) vonden we een aantal broze brokken verbrand huttenleem, naast het Romeins materiaal. Dit zou er eventueel op kunnen wijzen dat dit nog maar pas bovengedroogd werd. Ofwel was dit van een recentere datum, bvb. afkomstig van het verbranden van aardappelloof of iets dergelijks. Doch waren er geen assesporen aanwezig.

De derde kleine vindplaats (site VII) ligt verspreid op verschillende prospectie-eenheden maar geeft in zijn globaal beeld toch een concentratie weer. Deze archeologische vindplaats werd opgemerkt nadat alle prospectie-onderzoeken ten einde waren, wanneer de verschillende archaeologica besproken en onder de loep werden gehouden en de resultaten van het onderzoek op kaart werden aangebracht.

BONDIGE BESPREKING VAN HET MATERIAAL :

SITE I

Deze concentratie wordt gevormd door schervenmateriaal en dakpanfragmenten. In totaal werden zo'n honderd tal scherven en een groot aantal bouwfragmenten aangetroffen. Het aardewerkgamma werd vertegenwoordigd door zowel de luxeprodukten als de gewone alledaagse gebruiksceramiek.

Bij de luxeprodukten werden o.a. verschillende stukjes terra sigillata gevonden, waaronder een randfragment van het type Dragendorf 29 van Zuidgallische oorsprong. Daarnaast werden ook nog twee andere stukken van dezelfde afkomst gevonden. Een ander luxeprodukt is het governiste aardewerk waaronder een fragment met scherven- of zandbestrooiing.

Er waren ook verschillende scherven terra nigra en zeepwaar, alsook een bodemfragment in blauw-groen glas van een prismafles met een niet-leesbare stempel.

Het gewone aardewerk daarentegen wordt vertegenwoordigd door het volledige dagelijkse gamma : kruikwaar, dolia, reducerend gebakken aardewerk, amfoorfragmenten, Eifelwaar en Arraswaar. Tot slot moeten ook handgevormd aardewerk of aardewerk in prehistorische techniek vermelden.

Deze archeologische vindplaats kon mogelijk reeds in de eerste eeuw na Christus bewoond zijn (cfr. de terra sigillata, type Dragendorf 29) maar uit andere gegevens blijkt dat er waarschijnlijk nog occupatie was in de tweede en mogelijk in de derde eeuw (cfr. het overige luxeaardewerk en het Eifel- en Arraswaar bij het gewone aardewerk).

Of we hier te maken hebben met een gedeeltelijk uit steen opgetrokken gebouw, kunnen we evenwel niet uitmaken. We hebben geen informatie kunnen putten uit de verscheidene luchtfotografische opnamen die ons ter beschikking werden gesteld (8). Het is waarschijnlijk wel zo dat het gebouw met Romeinse dakpannen afgedekt was. Volgens onze hypothese zou deze woonplaats misschien verlaten zijn omstreeks het midden van de derde eeuw. Dit zou verband kunnen houden met de vele Germaanse invallen en de daaruit volgende politieke, militaire en economische ontredde in onze streken.

SITE II

De tweede grote concentratie wordt gevormd door schervenmateriaal en bouw-
materiaal. We willen opmerken dat er op deze akkers enorm veel baksteen- of

-----

(8) Deze werden ons ter beschikking gesteld door de heer J. Semey.

dakpangruis voorkwam. In totaal werden zo'n vijftigtal aardewerkscherven en zo'n veertigtal diagnostische bouwfragmenten gerecupereerd.

Er werd enkel terra nigra gevonden die we kunnen onderbrengen in het gamma van het luxeaardewerk. Het gamma alledaags aardewerk was opnieuw compleet of bijna compleet : kruikwaar-, dolia-, amfoor- en mortaria-fragmenten, alsook reducerend gebakken aardewerk, Eifelwaar en handgevormd aardewerk.

Waarschijnlijk kunnen we dit het best chronologisch situeren zoals de vorige concentratie, maar met de opmerking dat de bewoning waarschijnlijk na de eerste eeuw ten tonele is verschenen.

Het gebied waar deze Romeinse aanwezigheid werd opgemerkt, wordt doorsneden door de spoorweg Kortrijk-Denderleeuw. Hierdoor zullen heel wat bodemsporen teniet zijn gedaan. Een nabije overweg wordt in de volksmond "Techel" genoemd. Dit toponiem werd reeds gebruikt in 1473, 1514 en 1529 in verscheidene historische documenten (9). Men spreekt van "Haehelken", "Hiechelken" en "Techel". Dit wordt als een diminutief van haag aanzien. Naar onze mening heeft men hier eerder te maken met een verspreking van "tichel", wat eventueel kan wijzen op de aanwezigheid van tegulae.

SITE III

Hier werden twee scherfjes Zuidgallische terra sigillata gevonden, naast een scherfje Pompejaans rood. Het alledaags aardewerk bestond uit kruikwaar-, dolia, amfoor-, mortaria-, en reducerend gebakken aardewerkscherven. Er werd ook Eifelwaar gevonden. Bovendien werd een wetsteen gevonden en een kleine hoeveelheid bouwmetaal.

SITE IV

Hetzelfde stramien werden gevonden in de kleinere concentraties : er werd terra nigra en een scherfje Zuid-gallische terra sigillata gevonden. Daarnaast kwamen ook verschillende scherven in prehistorische techniek voor, enkele brokken verbrand huttenleem en, in mindere mate, tegula- en imbrex-fragmenten.

SITE V

We vonden hier fragmenten van dolia en scherven zeepwaar. Blijkbaar was er in de kelder van de heer E. De Sutter een "brandrestengraf" aanwezig (zie supra), maar zonder nadere gegevens. Er werden ook enkele dakpanfragmenten aangetroffen.

-----

(9) J. De Brouwer , 1955b, p. 208, nr. 812.

SITE VI

Deze concentratie leverde enkele scherfjes terra nigra, zeepwaar, kruikwaar, een amfoorfragment en reducerend gebakken aardewerk op. Daarnaast werd er een beetje bouwmetaal en enkele brokken verbrand huttenleem gedetecteerd.

SITE VII

Deze laatste concentratie omvat terra nigra, Eifelwaar, dolia- en amfoorfragmenten, kruikwaar- en reducerend gebakken aardewerkscherven. Alsook een klein aantal dakpanfragmenten. Het aardewerk uit de Eifelstreek verwijst naar het einde van de tweede en naar de derde eeuw. Andere elementen voor een nadere datering zijn niet voor handen.

Voor het overige Romeinse metaal, gevonden in Haaltert, hebben we te maken met losse vondsten. Hierbij vermelden we nog één scherfje terra sigillata, afkomstig van Midden-Gallië en waarschijnlijk behorend tot het type Dragendorf 35/36 en enkele ceramiëscherven in prehistorische techniek. Deze losse vondsten kunnen waarschijnlijk via bemesting op de akkers terecht gekomen zijn.

Er werden ook geïsoleerde tegula- en imbrexfragmenten gedetecteerd, zonder ander schervenmetaal in de omgeving. Er bestaat een grote kans dat dit bouwmetaal Romeins is, maar een herbruik en een datering in de vroege of volle middeleeuwen is niet uitgesloten (cfr. het archeologisch onderzoek te Petegem, te Ename en te Dikkelvenne) (10).

Als we de verspreidingskaart (zie bijlage 1) bekijken, zien we dat enkel in het Oosten van Haaltert weinig Romeins metaal werd geattesteerd. Elders zijn er een viertal concentratiezones ontdekt. Al deze zones worden grotendeels door vruchtbare leemgronden in beslag genomen. Dit kan reeds als een eerste verklaring beschouwd worden.

Voor de Romeinse concentraties, in se, stellen we vast dat deze meestal op iets hogere vruchtbare leemgronden gesitueerd moeten worden. Bijna altijd bevinden ze zich op de rand met iets dieper en natter gelegen weilanden. Enkel site VII vormt hierop een uitzondering. Vijf van deze sites liggen te midden van, of op een kleine afstand van een later gevormd koutercomplex. Dit lijkt ons een welbewuste actie, waardoor deze mensen zowel aan landbouw als aan veeteelt zouden kunnen doen.

In het gebied tussen Schelde en Dender verdwijnen in de Romeinse periode een aantal bossen ten voordele van akkerland. In de vierde en de vijfde eeuw daarentegen werden veel in cultuur gebrachte gronden verwaarloosd en verlaten.

-----

(10) D. Callebaut, M. Pieters en L. Van Durme, 1987, pp. 40-41.

Later deed zich opnieuw een uitbreiding voor van het cultuurlandschap (11).

We moeten ook het verband met het microreliëf aanstippen : bij een aantal concentraties werd vastgesteld dat men telkens een iets hoger gelegen reliëfpunt uitkiest om zich te vestigen. Aldus kan men het langst van de mogelijke zonneschijn genieten. Bij site V daalt het landschap lichtjes naar het zuiden toe. Dit is ook het geval bij site I, site III en site IV waar het landschap lichtjes westwaarts naar beneden helt. Bij site VII daalt het reliëf zachtjes naar het oost-zuidoosten.

Over de landbouwactiviteiten zijn we, buiten de keuze van het zich vestigen op vruchtbare leemgronden, niet goed ingelicht en we beschikken over geen archeologische argumenten om de keuze van deze plaatsen te staven. Enkele menselijke activiteiten worden wel vertaald in de aanwezigheid van de archaeologica :

- (a) Aanwezigheid van verre handel. Onder de ceramiek zit heel wat importmateriaal. Terre sigillata werd aangevoerd uit Zuid- en Midden-Gallië. Er was ook import van gevernist aardewerk tot het midden van de derde eeuw. Het was afkomstig van Rijnlandse centra, vnl. van Keulen, Trier en Mittelbronn (12). Het zgn. Eifelwaar werd geïmporteerd uit de Eifel en het zgn. Arraswaar was afkomstig van Arras (13). Verder zijn er nog amfoorfragmenten aangetroffen wat wijst op handel met Zuid-Spanje (centra langsheen de Guadalquivir (14)). Aardewerk in witbakkende klei, zoals kruikwaar en mortaria zijn ook importproducten daar men bij ons geen dergelijke klei aantreft. Tenslotte zijn er ook een tweetal glasfragmenten aangetroffen (van een prismafles en een ribbenschaal). Ook deze produkten werden naar alle waarschijnlijkheid naar deze streken ingevoerd.
- (b) Aanwezigheid van regionale of lokale handel. In totaal werden een vijftiental scherven in prehistorische of handgevormde techniek gevonden. We mogen met zekerheid aannemen dat deze in de Romeinse periode te dateren zijn (15). Dergelijk aardewerk werd lokaal vervaardigd, maar het kan eventueel wijzen op een soort van lokale handel.

---

(11) A. Verhulst, 1966, p. 82

(12) L. De Pooter, 1982, p. 35

(13) S.J. De Laet, A. Van Doorselaer, M. Desittere en H. Thoen, 1969, p. 113

(14) H. Thoen, 1976, p. 24

(15) Handgevormd materiaal komt ook in de voorgaande periode voor, maar wordt tot in de vroege middeleeuwen aangemaakt.

Om die handel te realiseren moet een zekere infrastructuur aanwezig zijn : met name water- of landwegen. Een belangrijke waterweg is de nabijgelegen Dender (op zo'n vijf kilometer van Haaltert). Maar daarnaast zijn er mogelijk secundaire landwegen aanwezig. In Haaltert werden deze door verscheidene ooggetuigen op verschillende plaatsen vastgesteld, maar we moeten hier kritisch te werk gaan : een degelijk onderzoek naar deze wegen door een bevoegd iemand is nog nooit gebeurd.

De omliggende streken is ook rijk aan Romeinse vindplaatsen. We hebben o.a. de vicus in Hofstade welke onderzocht is door S.J. De Laet (16). Te Lede werden twee villa's opgegraven, o.a. nabij het Meerveld in 1846 en op de Bellaert door J. Moens in het begin van deze eeuw (17). Voor Aalst zijn er ook enkele vondstmeldingen : twee zilveren munten en een amfoor gevonden in de Dender (18). Te Nieuwerkerken zijn een aantal vondsten van Romeinse scherven en dakpanfragmenten te vermelden (19). Te Mere werd d.m.v. een opgraving op de Molenkouter en Romeinse bewoningslaag blootgelegd met mogelijke sporen van lokale ijzerwinning (20). In de Jeruzalemstraat heeft men ook sporen aangetroffen. Mogelijk gaat het hier om een Romeinse villa (21). Te Kerksken spreekt men in een oude vondstmelding van Romeinse munten (22).

-----

(16) S.J. De Laet, 1952.

(17) J. De Brouwer, 1963, p. 4

(18) J. De Bast, 1808, p. 428

(19) D. Callebaut, 1976, p. 80

(20) D. Callebaut, 1971, p. 98-99

(21) W. De Swaef, 1987, p. 4-5

(22). J. Vandermaelen, 1863.

BIBLIOGRAFIE

- CALLEBAUT, D., Mere (Oost-Vlaanderen). Gallo-Romeinse vindplaats.
In : Archeologie. 1971, 2, pp. 98-99.
- CALLEBAUT, D., Nieuwerkerken (Oost-Vlaanderen). In : Archeologie. 1976.
- CALLEBAUT, D., PIETERS, M., en VAN DURME L.,
De Sint Pieters abdij te Dikkelvenne (0-Vl).
In : Archaeologia Medievals. 10, 1987.
- DE BAST, J., Recueil d'Antiquités Romaines et Gauloises trouvées
dans la Flandre propement dite, avec Désignation des
Lieux ou elles ont été découvertes. Gand (chez A.B.
Steven), 1808, pp. 122.
- DE BROUWER, J., De toponymie van Haaltert, het "Land van Aalst"
Aalst, 1955.
- DE BROUWER, J., De geschiedenis van Lede, Lede, 1963.
- DE GROOTE, K., Erpe, Gent, 1989 (=A.I.Vl.).
- DE LAET, S.J., Hofstade in de voorhistorische en in de Romeinse tijd.
Het "Land van Aalst", IV, 1952, 4, pp. 163-218.
- DE LAET, S.J., Prehistorische culturen in het zuiden der Lage Landen.
Wetteren, 1979.
- DE LAET, S.J., VAN DOORSELAER, A., DESITTERE, M. en THOEN, H.
Oudheidkundige opgravingen en vondsten in Oost-Vlaanderen.
In : Kultureel Jaarboek Provincie Oost-Vlaanderen.
Vijfde reeks, 1969 (1970), II, pp. 3-189.
- DE POOTER, L., De vondsten uit de Gallo-Romeinse periode. In : T. Oost
(ed.), Van Nederzetting tot Metropool.
"Archeologisch-historisch onderzoek in de Antwerpse
binnenstad", Antwerpen, 1982, pp. 35-52.
- DE SWAEF, W., Bewoningssporen uit de Romeinse tijd te Mere.
In : Mededelingen van de Heemkundige Kring van
Erpe-Mere. 27, 4, 1987, p. 79.
- DE SWAEF, W. en BOURGEOIS, J.
Un habitat de la Tène Ia à Lede (Alost. Flandre
Orientale) (=Scholae Archaeologicae, 3). Gent, 1986.
- MOENS, J., Promenade archéologique d'Alost à Lede par la route
antéromaine. In : Annales des Oudheidkundigen Kring
van het voormalig Land van Aalst/ Annales de la
Société archéologique de la ville et de l'ancien Pays
d'Alost. 1, 1904, 1, pp. 1-11.

- PIETERS, M., Moorsel. Gent, 1986. (=A.I.VI.,V).
- THOEN, H., Gallo-Romeins. In : Vondsten uit de Leie te Deinze, Deinze, 1976, pp. 16-41.
- VAN DER MAELEN, J., Carte archéologique, ecclésiastique et nobiliaire de la Belgique. Brussel, 1863.
- VERHULST, A., Histoire du paysage rural en Flandre de l'époque romaine au XVIIIème siècle. Bruxelles, 1966.

Meganck Marc.

WETENSWAARDIGHEDEN

Namen der oudstrijders van Landlede (Kerksken), Bijnaam van de vader
oorlog 14-18

De Cooman Valerie en Henri	Bisschop
Van Impe Edward en Alfons	Vogels Jaan
Van Buggenhout Urbain	Buggehout
Roelandt Frans	Kloetmakers Naat
De Schutter Alfons	Bollotens Waar
Impens Alfons en Donaat	Thomas
Baetens Remi	Lakartens Jefken
De Schrijver Alfons	Boentjes
Van Keymolen Prosper en Denis	Van Eintjes Naat
De Rijck Frans, Jan en Henri	Kamillens
Callebaut Frans en Emiel	Kallens Pier

Er stonden in die tijd amper zoveel huizen : dus een soldaat per gezin.

Robert LIEVENS.

HUIZE GLORIEUX TE HELDERGEM ⁽²⁾

Op 15 december 1852 werd Glorieux benoemd tot directeur van de Zusters Maricollen te Dendermonde. Hij woonde in een huisje langs de openbare weg. Alles verliep daar rustig en goed. Hij was daar als een man die nooit iets groots tot stand gebracht had. Af en toe ging hij ook naar zusterkloosters te Aalst en Lede. Iedereen hield van hem en aanzag hem als de braafste priester. Drie jaar was hij hier. Ondertussen schreef hij enkele werken. Op één van de titelbladen las men een soort opdracht betreffende de Order der Onbevleete Ontvangenis, die hij later te Heldergerm zou stichten. Hij zegde : "Orde der Onbevleete Ontvangenis, gesticht als monument ter eeuwige gedachtenis van 8 dec. 1854."

Wat hij graag verwezenlijkt zou zien was, dat op ieder dorp een klooster van Broeders of Zusters zou zijn : de Broeders zouden onderwijs geven, de Zusters de mensen in allerlei noden helpen. Dit was ook een van zijn verzuchtingen die geschreven stond in één van zijn kleine boekjes. Veel voor-aanstaande mannen deelden volkomen de mening van de stichter, o.a. F.H. De Haene, pastoor-deken te Ninove, J.S. Magherman, oud-burgemeester te Ronse, Senator Baron de la Faille, Ed. Daepétiaux, Algemeen-Toeziener der gevangnissen en gestichten van weldadigheid.

Glorieux heeft niet lang in Dendermonde gewoond, van 15 december 1852 tot 27 december 1855. Op dat moment was hij 53 jaar en nog lang niet versleten. Op zekere dag vertelde hem de stokoude pastoor Van Hoeymissen (83) van Kerksken dat er te Heldergerm een kloostertje gesticht was dat een kwijnend bestaan leidde en dat hij tot een erkende congregatie wou brengen. Dit was naar de zin van Glorieux die onmiddellijk het verlangen van pastoor van Hoeymissen aan het bisdom kenbaar maakte.

Op dat moment was te Heldergerm pastoor De Maeyer (wordt nog veel aanbeden in de kapel op het kerkhof) die voor een moeilijke opdracht stond. Hierdoor kon hij de hulp van Glorieux zeker gebruiken.

Even afwijken voor een stukje geschiedenis om het werk van Glorieux beter te begrijpen.

Drie jaar voor hij te Heldergerm kwam, leefden hier 3 ongehuwde vrouwen die reeds geprobeerd hadden kloosterlingen te worden in een of ander gesticht. Eén van hen, Catharina Matthijs, leefde samen met haar broer op een kleine boerderij (waarschijnlijk gelegen rond Oud Dorp).

Haar broer Urbaan had eenzelfde gedachte als zijn zus. De vrouwen kwamen overeen om samen te wonen op de boerderij van Catharina. Daarom verkochten ze hun eigendom, want geld zou later van pas komen.

Al snel kwamen nog andere juffrouwen de groep aanvullen, zodat tenslotte het klooster (want zo noemden ze hun woonplaats) te klein werd. Eén van hen was ook bedreven in het kantwerk en zo kwam ook later een kantwerkschool tot stand. Omdat hun kloostertje te klein werd kochten ze een pachthoeve dicht bij de kerk voor 5.200 fr. Hiermee was al het geld op. De stichtster verkocht haar eigen huis voor 1.600 fr. waarmee ze de nieuwe boerderij degelijk konden inrichten voor de groep postulanten.

In 1855 werd Glorieux dan tot coadjutor van pastoor De Maeyer benoemd. Hij nam zijn intrek in een kamer van het klooster. Heldergem telde toen 1.500 inwoners en was hopeloos ouderwets. De nieuwe kerk kwam er midden in het dorp, en volgens twee chronogrammen die op de rechter voorzijde van de kerk te zien waren, zou dat in 1864 geweest zijn.

Hier volgen ze : - "Burgers van Heldergem, juicht want Uw kerkgebouw is voltrokken"
- "Godes tempel zij hier altoos voor alle onheilen beschut"

Spijtig genoeg is deze plaat tijdens de laatste herstellingswerken stuk geraakt en verdwenen.

Het klooster is het oorspronkelijke moederhuis van de Eerwaarde Zusters van de Onbevleete Ontvangenis, ook zusterkens van Buiten-Armen genoemd (ook door Glorieux gesticht). Die zusters werden in 1894 met de congregatie van de Zusters van Barmhartigheid van Ronse verenigd. Terug naar het klooster waar Glorieux begon met de zorg van het geestelijke leven der Zusters.

Pas na een jaar ging hij weer in de praktijk. Met de erfenis van zijn overleden ouders stelde hij notaris J. De Vuyst van Borsbeke aan om de aankoop te doen van een huis met schuur, stallen, smederij, koolhok en bijhorende grond op de Bovendries, en toebehorende aan de familie Baeten. De hoeve heette "De Oude Smidse". Spoedig werd daar voor de winter 1856-1857 een avondschool ingericht. Een zekere Bernard Anthonus kwam elke avond les volgen, werd dan ondermeester in een pensionaat te Ninove en kwam later als onderwijzer bij Mr. Glorieux. De leerlingen konden er de Franse Taal leren en sommigen gaven ook de voorkeur aan het Latijn. Dat Glorieux zich ook aangetrokken voelde tot de allerongelukkigsten bewees hij door twee arme verlaten jongens kosteloos asiel te verlenen.

Hij richtte het Sint-Vincentiusgenootschap op, dat de schandalige verpachting van de armen moest afschaffen.

Tussendoor de zorg voor de uitbouw van het klooster. Hij onderwees de kandidaat-zusters voor het geven van onderwijs aan de kinderen van de parochie, minder begaafden kregen opleiding als sociale helpsters in arme gezinnen.

Een goed jaar na deze voorbereidingen keurde de bisschop de instelling goed en konden de zusters op eigen benen staan.

Hij kreeg ook de toelating om in de Oude Smidse een pensionaat te openen. Bruikbare klaslokalen werden gemaakt en na zekere tijd kwamen er ook slaapgelegenheden bij, zodanig dat hij een internaat opende.

De leerlingen mosten 's zaterdags naar huis en kwamen 's maandags terug met een voorraad eetwaren voor een week.

Hiermee kon de meid voor de eetmalen zorgen. Ze werd geholpen door de twee oude mannen en de twee verlaten kinderen die Glorieux opgenomen had.

Bernard Anthonus (reeds genoemd) bracht het bij Glorieux tot onderwijzer. Door gebrek aan leerlingen te Ninove waar hij hulpleraar was, werd hij ontslagen en keerde terug bij Glorieux. De leerlingen werden verdeeld in 2 klassen - en allebei gaven ze nu les. Maar Anthonus kwam stokken in de wielen steken. Door naijver gedreven wou hij ook een pensionaat stichten. Het huis van zijn ouders zou er zich beter toe lenen. Glorieux wou er zich niet eens tegen verzetten, integendeel. Maar het liep slecht af, zijn zus was er teveel. De school werd gesloten en de leerlingen keerden terug bij Glorieux.

Mr. Anthonus wou zich wreken en verstuurde een klachtenbrief naar het bisdom met valse handtekeningen en ook met namen van overledenen. Hij beschuldigde Glorieux van broodroof en onderkruiping. De bisschop ging op de mededelingen in en riep Glorieux naar Gent, plaatste hem in het Instituut St.-Jan de Deo (een verblijf voor gestrafte priesters) voor een tiental dagen.

Dit was voor de stichter een harde klap en hij schreef een brief naar zijn goede vriend Donatus Cooreman (kerkmeester) dat zulk een leven voor hem onmogelijk was.

Donatus riep onmiddellijk het kerkbestuur, gemeenteraad en armbestuur bijeen en vroeg of er iemand iets aan te merken had op stichter Glorieux. Niemand wist iets aan te merken en iedereen was bereid een petitie op te stellen en te ondertekenen.

Burgemeester De Swaef en Donatus Cooreman vertrokken met de petitie naar Gent bij de bisschop. Ze kwamen er ongelegen, zei de huisknecht, de bisschop had hoog bezoek. Dan maar wachten, zei Donatus, al werd het vier uur.

Eindelijk was het zover. Donatus mocht met de gloed der overtuiging heel de zaak uiteenzetten en 't was niet nutteloos. Na alles geconstateerd te hebben zie de bisschop : "Ga naar huis, jongens, ik zal de zaak in orde brengen, ge zult tevreden zijn". De volgende dag kreeg Glorieux het heuglijke besluit van

de bisschop en mocht onmiddellijk terugkeren.

Met Anthonus ging het verkeerd ; hij verdween als ondermeester in een kostschool in Ternat en moest later het land ontvluchten. Door al deze moeilijkheden werd Glorieux diep getroffen. Hij was nu 63 jaar, de ouderdom liet zich duchtig voelen, hij was zwaarlijvig, had ontstoken benen, de ademhaling liet te wensen over en zijn borst deed soms felle pijn.

Ondertussen was Mgr. Delbecque een beter leven ingegaan en werd opgevolgd door Mgr. Henri Bracq, een vaderlijke bisschop.

Spijtig voor Glorieux dat Mgr. Bracq niet vroeger was gekomen. De vele tegenwerkingen, de talrijke ontmoedigingen van Mgr. Delbecque hadden diepe sporen nagelaten bij de stichter.

Mgr. Bracq begreep het en wilde de stichter naar Gent roepen om tot rust te komen. Tot tweemaal toe kreeg hij een voorstel, maar Heldergerm hield hem vast : de vrije natuur, zijn talrijke verwezenlijkingen, zijn goede vrienden, met daartegenover weggestopt zitten ergens in een grote stadsparochie.

Hij vroeg aan de bisschop ontheven te worden van de opgelegde verplichting om naar een stad te gaan.

De bisschop wou hem als rustend priester vestigen in zijn geboortedorp Sint-Denijs, maar neen, op 24 februari 1866 deelde hij de bisschop mede dat hij gaarne zou in aanmerking komen voor de vakante pastorie in Smetlede. Op 19 maart 1866, feestdag van de H. Jozef, las hij zijn laatste H. Mis te Heldergerm.

Op 24 maart deed hij zijn intrede in Smetlede samen met zijn dienstbode Melanie Perdaens.

Smetlede (1200 zielen) was een arm dorp, maar kreeg ook een arme pastoor. Door toedoen van een oudgekende, broeder Dominicus, die even op bezoek kwam en de ellendige nood bemerkte, verkreeg deze van de bisschop dat een kapelaan van St.-Baafs, de E.H. De Smet, tot coadjutor van de pastoor van Smetlede werd aangesteld.

Toch bleef Glorieux niet rusten : hij verzorgde zeer stipt de kerkelijke diensten, bezocht regelmatig zijn zieken, gaf zelfs in de winter avondles aan 20 à 25 leerlingen.

Maar zijn krachten kwijnden, tot op 25 november 1872 de grote Meester hem riep. Zittend in een zetel, in het bijzijn van zijn broer Désiré, burgemeester van St.-Denijs, zijn kapelaan en een twintigtal parochianen gaf hij de geest. De arme man was er niet meer.

Op 29 november had de plechtige teraardebestelling plaats te Smetlede. Uit geheel Vlaanderland, uit Brussel en Walenland, zelfs uit Nederland en Frankrijk waren belangstellenden aanwezig.

22 jaar later is zijn stoffelijk overschot naar het kloosterkerkhof van de Eerwaarde Broeders te Oostakker overgebracht en bijgezet in de grafkelder.

HIJ WAS EEN VADER DER ARMEN.

Gebed om de voorspraak van Modestus Stephanus Glorieux

God, Gij hebt in Uwe goedertierenheid gewild, dat wij tot U onze toevlucht nemen in al onze noden ; geef, bidden wij U, dat wij door steeds edelmoedigheid in Uw dienst, Uw zegen verdienen te ontvangen over onze Congregatie en al hare aangelegenheden. Maar daar wij niet vertrouwen op eigen gerechtigheid, zo trede voor ons als voorspreker op Uw dienaar Stephanus Modestus.

In Uwe oneindige wijsheid en goedheid hebt Gij hem uitverkoren tot Sticher van onze Congregatie die toegewijd is aan Uw onbevleete Moeder ; wij smeken U, omwille van zijn verdiensten, strek Uwe handen uit ten zegen over het werk door hem begonnen.

Geef sterkte, wijsheid en voorzichtigheid aan onze Oversten, die ons in Uw Heiligen naam leiden.

Verleen ons allen een vurig verlangen naar zelfheiliging, totale overgave aan Uw H. Wil, volharding in onze H. Roeping.

Mogen wij aldus, onze Stichter Stephanus Modestus navolgend, U behagen, en verdienen Uw genadige ontferming te verkrijgen, voor geheel de Congregatie en al haar liefdewerken.

Door Christus onze Heer, Amen.

(dit gebed werd kerkelijk goedgekeurd)

Albert DE NEVE.

BRON : "Aan de Zelfkant van het Leven" Lammertse J. Heiloo 1947.